

INNOVACIONS EN LA TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENTS: EL PLA ANUAL DE TRANSFERÈNCIA TECNOLÒGICA

Ricard Poch Masegú i M. Josep de Ribot Porta

Servei d'Innovació Agroalimentària. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. Generalitat de Catalunya

RESUM

El Pla Anual de Transferència Tecnològica (PATT) és un instrument que, amb caràcter anual, integra, coordina i gestiona les actuacions d'experimentació i de recerca (de generació de coneixement) i la divulgació i transferència de coneixements tècnics i de gestió adreçats a tot el sector agrícola, ramader, forestal, agroalimentari i del medi rural de Catalunya.

L'any 2001 es va fer la primera edició del PATT. La seva aparició va significar una important innovació en el camp de la transferència tecnològica amb un canvi de model respecte al que, fins avui, s'havia desenvolupat.

El PATT es coordina des del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM). Té la col·laboració de la pràctica totalitat d'administracions, organismes, empreses i organitzacions professionals i de productors vinculats amb el sector agroalimentari i rural català.

Des de la seva primera edició ara fa deu anys, l'impacte de l'actual model de transferència tecnològica al sector ha estat remarcable. El PATT conté actuacions en gairebé quaranta sectors econòmics diferents. S'han executat més de 4.650 actuacions i ha tingut una assistència de 180.000 persones.

La bona acollida del PATT pel sector investigador, tècnic i productor, rau en el fet que ha esdevingut una referència i un ampli punt de trobada, on les entitats del sector estableixen sinergies en la recerca i col·laboren en el camp de la transferència tecnològica. Després de deu edicions, en el marc del PATT hi han col·laborat entitats en més de 4.000 ocasions i s'hi han realitzat prop de 7.000 ponències.

La consolidació del PATT com a instrument de referència pel sector es deu també, en part, a l'abast i a la diversitat de canals que s'utilitzen per a la difusió de les seves activitats: agendes als portals web (RuralCat, DAAM), llistes de correus electrònics i tríptics i cartells impresos. Durant els últims deu anys s'han imprès més d'un milió de documents i enviat la mateixa quantitat de correus electrònics. Així mateix, el PATT s'ha integrat en molts dels instruments i serveis destinats al sector agrari,

Correspondència: Ricard Poch Masegú. A/e: ricard.poch@gencat.cat. M. Josep de Ribot Porta. A/e: sribot@gencat.cat.

Ricard Poch Massegú i M. Josep de Ribot Porta

agroalimentari, forestal i rural català i alhora ha integrat altres instruments de formació i capacitació agrària, fomentant les activitats agroalimentàries i rurals o creant marques específiques com els «Matins d'innovació agroalimentària».

PARAULES CLAU: recerca, transferència, innovació, PATT.

RESUMEN

El Plan Anual de Transferencia Tecnológica (PATT) es un instrumento que, con carácter anual, integra, coordina y gestiona las actuaciones de investigación (generación de conocimiento) y la divulgación y transferencia de conocimientos técnicos y de gestión dirigidos a todo el sector agrícola, ganadero, forestal, agroalimentario y del medio rural de Catalunya.

En el año 2001 se realizó la primera edición del PATT. Su aparición significó una importante innovación en el campo de la transferencia tecnológica con un cambio de modelo con respecto a lo que, hasta el momento, se venía desarrollando.

El PATT se coordina desde el Departamento de Agricultura, Ganadería, Pesca, Alimentación y Medio Natural (DAAM) de la Generalidad de Cataluña. Cuenta con la colaboración de la práctica totalidad de administraciones, organismos, empresas y organizaciones profesionales y de productores vinculados con el sector agroalimentario y rural catalán.

Desde su primera edición hará diez años, el impacto del actual modelo de transferencia tecnológica en el sector ha sido destacable. El PATT contiene actuaciones en unos cuarenta sectores económicos diferentes. Se han ejecutado más de 4.650 actuaciones y ha contado con la asistencia de 180.000 personas.

La buena acogida del PATT por el sector investigador, técnico y productor, reside en el hecho de que se ha convertido en una referencia y un amplio punto de encuentro, donde las entidades del sector establecen sinergias en el campo de la investigación y colaboran en el campo de la transferencia tecnológica. Después de diez ediciones, en el marco del PATT han colaborado entidades en más de 4.000 ocasiones y se han realizado cerca de 7.000 ponencias.

La consolidación del PATT como instrumento de referencia por el sector se debe también, en parte, al alcance y a la diversidad de canales que se utilizan para la difusión de sus actividades: agendas en los portales web (RuralCat, DAAM), listas de correos electrónicos y trípticos y carteles impresos. Durante los últimos diez años se han impreso más de un millón de documentos y enviado la misma cantidad de correos electrónicos. Asimismo, el PATT se ha integrado en muchos de los instrumentos y servicios destinados al sector agrario, agroalimentario, forestal y rural catalán formando parte de otros instrumentos de formación y capacitación agraria, fomentando las actividades agroalimentarias y rurales o creando marcas específicas como los «Matins d'innovació agroalimentària».

PALABRAS CLAVE: investigación, transferencia, innovación, PATT.

1. INTRODUCCIÓ

La transmissió de coneixements ha permès a l'ésser humà evolucionar des de l'inici de la seva existència. La rapidesa en què un coneixement es transmet contrasta amb la lentitud que sovint exigeix adquirir-lo mitjançant l'experimentació. Malgrat aquesta aparent contradicció, la generació de coneixement i la seva transferència són processos tan estretament lligats que pràcticament un no existiria sense l'altre.

El sector agrícola, ramader, pesquer, agroalimentari, forestal i rural de Catalunya també ha evolucionat gràcies a la recerca i transferència de coneixements. La millora de les vies de comunicació i transmissió d'informació durant les darreres dècades ha permès ampliar la divulgació de coneixements i alhora incrementar el nombre de persones amb perfil tècnic capaces de comprendre i divulgar informació. Igualment, com ha passat en altres camps, tot plegat ha suposat una gran quantitat d'informació disponible i amb capacitat de transmetre's ràpidament. Davant aquesta situació, un dels reptes que tenia el sector era estructurar aquesta informació i sistematitzar-ne el flux.

En aquest sentit, el Pla Anual de Transferència Tecnològica (PATT) representà una destacable innovació en el camp de la transferència de coneixements tecnològics: un nou model per a la transferència tecnològica.

2. EL PLA ANUAL DE TRANSFERÈNCIA TECNOLÒGICA

El PATT fou creat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM) de la Generalitat de Catalunya fa una dècada. És un instrument que, amb caràcter anual, coordina, integra i ofereix les actuacions d'experimentació i de recerca (de generació de coneixement) i la divulgació i transferència de coneixements tècnics i de gestió adreçats a tot el sector agroalimentari i rural de Catalunya.

El PATT té la col·laboració de diferents escoles de capacitació agrària i unitats del DAAM, de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA), de l'Institut Català de la Vinya i el Vi (INCAVI), del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, d'universitats i altres centres de recerca, organitzacions professionals agràries i agrupacions de productors vinculats amb el sector agroalimentari i rural català.

És un instrument amb un fort caràcter integrador de necessitats i propostes provinents del sector. Té la important funció de ser, per una banda, un pol de trobada de les diferents administracions i organismes vinculats amb el sector i de permetre l'establiment de relacions col·laboratives sinèrgiques i durables entre ells. Per altra banda, coordina i estructura les demandes provinents del sector (agrupacions de productors, de ramaders, organitzaci-

ons professionals, etc.) i en planifica la resposta a partir, principalment, dels centres de recerca i universitats existents o del contacte amb personal expert en la matèria. En conjunt, el PATT optimitza recursos i millora l'eficàcia i l'eficiència en la generació i transmissió del coneixement. Tot plegat fa suposar que el PATT ha esdevingut el programa de transferència tecnològica referent al sector agrari català.

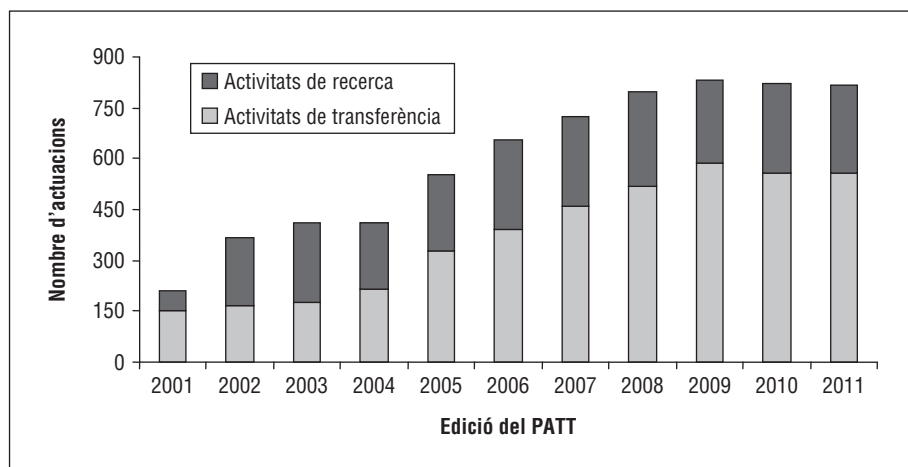
3. IMPACTE DE LA TRANSFERÈNCIA TECNOLÒGICA AL SECTOR

Des de la primera edició, l'any 2001, la tendència del nombre d'activitats de transferència tecnològica programades en el marc del PATT ha augmentat any rere any (figura 1). En total s'han programat prop de 5.800 actuacions. Entre les activitats programades, més d'un 60 % han estat activitats de transferència de coneixements tècnics i de gestió (jornades, seminaris i visites tècniques) i la resta, prop d'un 40 %, activitats de recerca i investigació.

Al llarg d'aquestes deu edicions, el PATT ha executat un 80 % de les activitats programades, és a dir, un total de 4.650 actuacions de recerca i transferència de coneixements que han estat orientades a més de 40 sectors econòmics diferents de l'àmbit agrari, forestal i agroalimentari de Catalunya.

L'execució d'actuacions en el marc del PATT es realitza amb la col·laboració d'unitats promotores i del Servei d'Innovació Agroalimentària del DAAM. Hi participen un ampli ventall de representants d'administracions,

FIGURA 1. Evolució del nombre d'actuacions anuals programades en el marc del Pla Anual de Transferència Tecnològica des de la primera edició (any 2001)

centres de recerca, universitats, fundacions, consorcis, organitzacions de productors i sindicats agraris. La promoció d'activitats a petició del mateix sector (i no de les administracions) ha anat en augment des de l'aparició del PATT (figura 2), fet que demostra la consolidació d'aquest com a instrument per vehicular i donar resposta a les necessitats expressades pel sector, és a dir, com a instrument del sector.

La implicació de les entitats més estretament vinculades amb el sector ha consolidat el PATT com un model d'èxit que gaudeix de molt bona acceptació. Mostra d'això és el nombre de col·laboracions d'entitats en l'organització d'activitats. La figura 3 mostra el percentatge de col·laboracions per tipologia d'entitats de l'edició del PATT 2010. S'hi aprecia com les administracions públiques (autonòmica i local) i les empreses hi tenen una alta presència. El nombre total de col·laboracions en els deu anys del PATT supera les 4.000, amb un creixement mitjà anual d'un 27 %. Durant l'última edició del PATT hi va haver més de 700 col·laboracions d'entitats.

Una altra mostra de l'èxit i la consolidació del PATT és l'assistència a les activitats de divulgació tècnica i de gestió des de la seva primera edició. En total hi han assistit més de 180.000 persones (figura 4) fins al 2010.

Les jornades, seminaris i visites tècniques tenen la participació de ponents de reconegut prestigi, sovint provinents de centres de recerca i universitats de Catalunya, però també d'entitats estrangeres. La seva presència permet un contacte proper de la matèria que es tracta amb els assistents. Al llarg dels primers deu anys del PATT s'han realitzat més de 7.000 ponèn-

FIGURA 2. *Evolució del percentatge d'activitats promogudes per organitzacions de productors i organitzacions professionals agràries en les edicions del PATT*

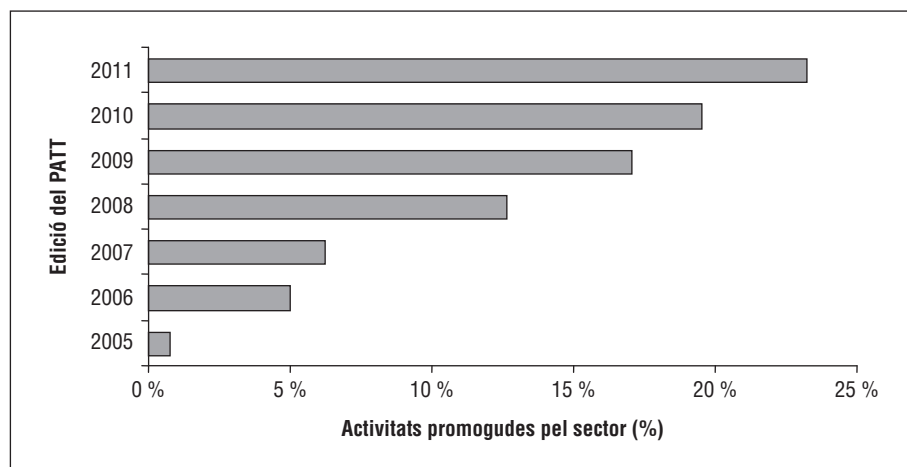

FIGURA 3. Percentatge de participació de diferents tipus d'entitats en col·laboració amb activitats del PATT durant l'edició 2010

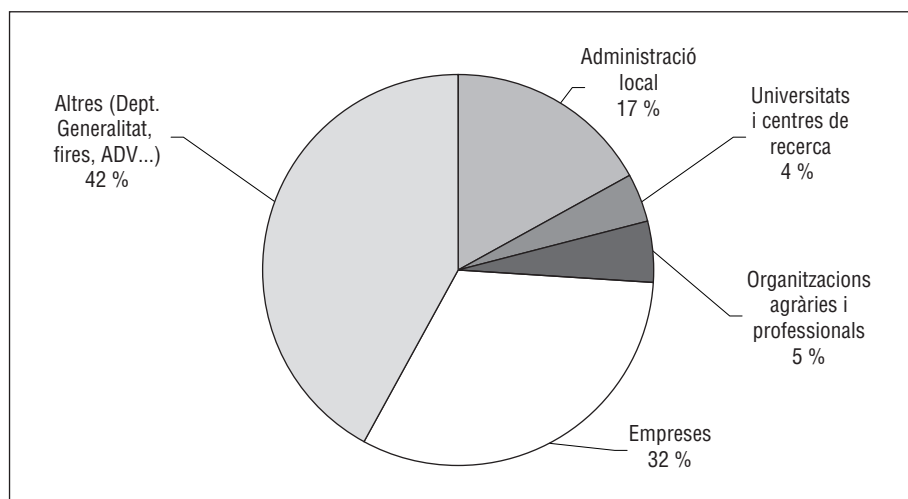
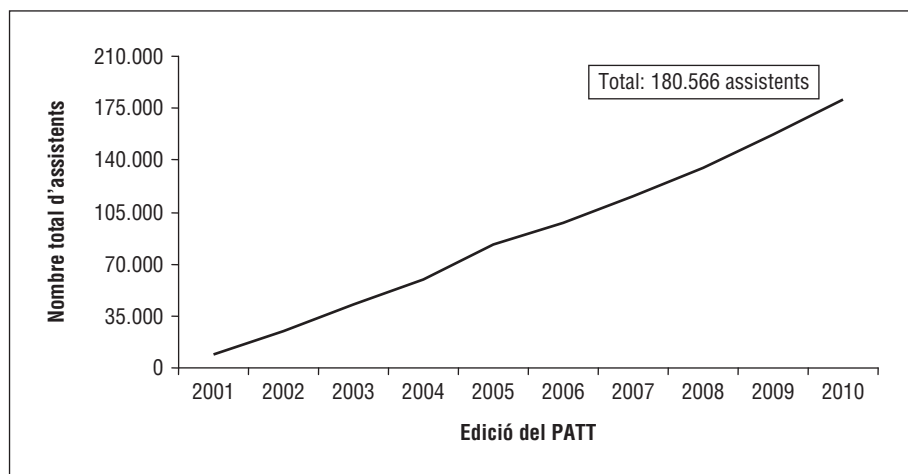

FIGURA 4. Nombre total acumulat d'assistents en activitats puntuals del PATT des de la primera edició

cies, cosa que representa una mitjana de poc menys de 2,5 ponències per activitat.

Les activitats de recerca i divulgació de coneixements del PATT es realitzen a tot el territori de Catalunya. Es concentren, però, a les àrees amb més activitat agrícola i ramadera: el Pla de Lleida, la Catalunya Central, les Terres

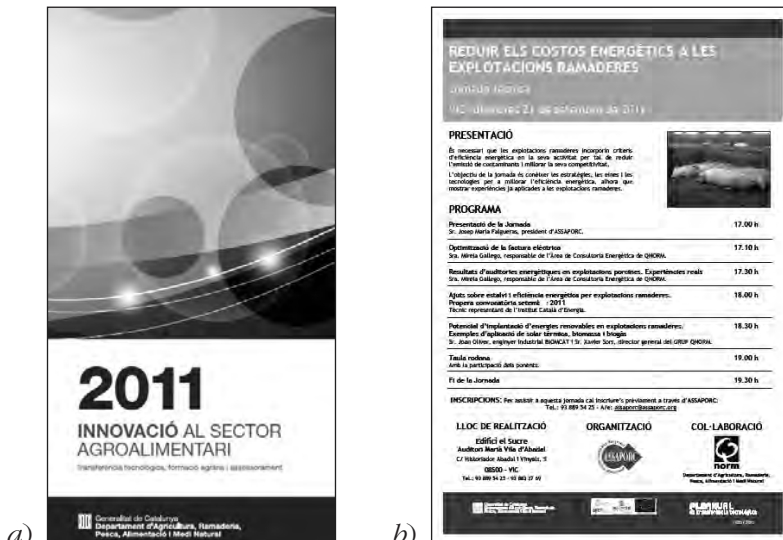
Innovacions en la transferència de coneixements

de l'Ebre, el Camp de Tarragona i l'Empordà; i en sectors tradicionals, com la fruita dolça, l'olivera, la vinya, els cereals o la ramaderia i en altres sectors més emergents com la producció agrària ecològica, la gestió empresarial o la comercialització.

Un altre aspecte primordial en la consolidació del PATT com a model de transferència tecnològica en el sector agrari és la divulgació de les activitats que s'hi realitzen, que es publiquen anualment en la *Innovació al sector agroalimentari* (figura 5a). És present en portals d'Internet, com el web institucional del DAAM o a RuralCat (www.ruralcat.cat), on s'informa de les dates i els programes de futures jornades tècniques, i es difon a través del correu electrònic i en format paper mitjançant cartells impresos (figura 5b). Des de la primera edició del PATT s'han imprès més d'un milió de cartells i díptics en paper i s'han enviat, aproximadament, la mateixa quantitat de correus electrònics.

Un altre fet que demostra la consolidació del model de transferència tecnològica exposat és que el PATT s'hagi integrat en molts dels instruments i serveis destinats al sector agrari, agroalimentari, forestal i rural català. Forma part d'altres instruments de formació i capacitatció agrària, de programes formatius com la incorporació de joves a l'activitat agrària, l'emprenedoria, el contracte global d'explotació o el sistema d'assessorament agrari de Catalunya i ha creat models específics de jornades com el dels «Matins d'innovació agroalimentària».

FIGURA 5. Portada de la publicació *Innovació al sector agroalimentari*, edició 2011 (a), i model de cartell publicitari d'activitats puntuals del PATT (b)

4. CONCLUSIÓ

El PATT representà una innovació organitzativa i de relacions fa una dècada amb la seva implantació. Avui, s'ha consolidat com a model de referència per a la generació de coneixements i la transferència tecnològica al sector agrari, forestal i agroalimentari català. Ho demostra l'estreta col·laboració que ha aconseguit amb el sector (organitzacions, personal tècnic i agricultors) a qui informa i dóna resposta després de recollir-ne i vehicular-ne les necessitats que presenta.